



BIOGRAMY POLSKICH MYŚLICIELI RACHUNKOWOŚCI / PROFILES OF POLISH ACCOUNTING THEORISTS

Krystyna Rajzer – sylwetka życiowa i akademicka

*ELŻBIETA POGODZIŃSKA-MIZDRAK **

Streszczenie

Kilka miesięcy temu w Krakowie 17 lutego 2016 r. pożegnaliśmy na zawsze Profesor Krystynę Rajzer – naukowca w dziedzinie rachunkowości i długoletniego nauczyciela akademickiego oraz wychowawcę wielu pokoleń studentów obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (wcześniej Akademii Handlowej, Wyższej Szkoły Ekonomicznej i Akademii Ekonomicznej w Krakowie) oraz trzech innych wyższych uczelni ekonomicznych w Krakowie i Kielcach. W długim i pracowitym życiu dokonała wiele; aktywna w sferze naukowej, dydaktycznej, gospodarczej i społecznej aż do 90. roku życia. Zmarła 12 lutego 2016 r. w Krakowie. Środowisko akademickie rachunkowości w Polsce straciło nie tylko człowieka nauki i praktyki, ale przede wszystkim dobrego nauczyciela i cenionego wychowawcę młodzieży studenckiej. Środowisko kościelne pożegnało swoją siostrę i przewodnika duchowego. Dla współpracowników, studentów, przyjaciół i znajomych była autorytetem etycznym.

Abstract

Krystyna Rajzer – a life and academic profile

Only a few months ago, on the 17th of February 2016 in Cracow, we had to bid our final farewells to Professor Krystyna Rajzer – a renowned scientist in the field of accounting and a long-time academic teacher and educator for many generations of students of the University of Economics (and its predecessors, i.e. first the Academy of Commerce, then the Higher School of Economics and the Academy of Economics in Cracow) and in three other higher economic schools in Cracow and Kielce. In her long and hardworking life she had numerous achievements in various areas of academic, economic and social life, being active until 90 years of age. Professor Krystyna Rajzer passed away on the 12th of February 2016 in Cracow. The accounting community has lost a dedicated scientist, practitioner and, first and foremost, a great teacher and educator of students. The Church has lost a sister in faith and a spiritual guide. Professor Rajzer was an unquestioned moral authority for her co-workers, students and friends.

* Dr Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Katedra Rachunkowości Finansowej, mizdrake@uek.krakow.pl





Krystyna Rajzer 29.06.1923–12.02.2016

Rys biograficzny

Krystyna Emilia Rajzer, córka Stanisława i Franciszki (z domu Łukaszeńskiej) urodziła się 29 czerwca 1923 r. w Krakowie w czteroosobowej rodzinie rzemieślniczej (rodzice, siostra Stanisława). Zmarła 12 lutego 2016 r. w Krakowie. Została uroczystie pochowana 17 lutego 2016 r. na Cmentarzu Salwatorskim.

Krystyna Rajzer ukończyła w 1935 r. szkołę podstawową, a następnie czteroletnie gimnazjum im. Emilii Plater w Krakowie w 1939 r.

W okresie okupacji niemieckiej w latach 1940–1942, mimo wysiedlenia całej rodziny z jej mieszkania i znacznego pogorszenia warunków bytowych, ukończyła kursy maszynopisania i księgowości w Krakowie, a w latach 1942–1944 zaliczyła dwuletnią Szkołę Handlową Wyższego Stopnia w Krakowie. Pod koniec wojny i w trakcie 1945 r. ukończyła kurs dla maturzystów w Liceum Administracyjno-Handlowym w Krakowie, który został zwieńczony egzaminami i uzyskaniem matury.

W tym samym roku, tj. od września 1945 r. Krystyna Rajzer rozpoczęła wyższe studia w Akademii Handlowej w Krakowie, które trwały do 1949 r. Warto podkreślić, że już po ukończeniu drugiego roku studiów, tj. w październiku 1947 r. Rada Profesorów Akademii Handlowej mianowała zdolną studentkę asystentem wolontariuszem przy Katedrze Rachunkowości pod kierownictwem Kazimierza Sowy, bez prawa otrzymywania wynagrodzenia. Po dwóch latach bezinteresownej pracy na tym stanowisku i równoczesnej kontynuacji studiów w lutym 1949 r. Krystyna Rajzer została powołana na

stanowisko młodszego asystenta kontraktowego, a pod koniec tego samego roku akademickiego, w czerwcu 1949 r. uzyskała tytuł magistra nauk ekonomicznych na podstawie opracowania *Nowoczesna organizacja księgowości majątku trwałego*.

Od tego momentu zaczął się Jej rozwój naukowy i dydaktyczny oraz mozolna wspinaczka po kolejnych szczeblach formalnej drabiny zawodowej w wyższej uczelni.

Droga naukowa i zawodowa

Profesor Rajzer praktycznie całe swoje dorosłe życie związała z obecnym Uniwersyteciem Ekonomicznym w Krakowie, towarzysząc mu przez 50 lat w kolejnych stadiach rozwoju i reorganizacjach, najpierw jako studentka, a następnie jako pracownik naukowo-dydaktyczny.

Stopnie i tytuły naukowe

- 1949 – mgr nauk ekonomicznych, tytuł pracy magisterskiej *Nowoczesna organizacja księgowości majątku trwałego*
- 1960 – doktor nauk ekonomicznych, tytuł rozprawy doktorskiej *Metoda regresji liniowej w analizie ogólnej sumy kosztów przedsiębiorstw przemysłowych* (promotor: prof. Kazimierz Sowa)
- 1977 – doktor habilitowany nauk ekonomicznych, tytuł rozprawy habilitacyjnej *Model rachunku kosztów przetwarzania danych*
- 1991 – profesor nadzwyczajny nauk ekonomicznych

Dla zilustrowania długoletniej drogi zawodowej Profesor Krystyny Rajzer jako naukowca i nauczyciela akademickiego warto przytoczyć kalendarium kolejno zajmowanych przez Nią stanowisk.

Kalendarium stanowisk zajmowanych przez Krystynę Rajzer w Uczelni

- 1947–1949 – asystent wolontariusz w Akademii Handlowej w Krakowie
- 1949–1950 – młodszy asystent kontraktowy w Akademii Handlowej
- 1950–1951 – młodszy asystent przy Katedrze Rachunkowości Wydziału Finansowego w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Krakowie
- 1950–1952 – podjęcie dodatkowego zatrudnienia jako rzeczoznawca w Biurze Organizacji Rachunkowości – Ekspozyturze w Krakowie
- 1952–1957 – starszy asystent przy Katedrze Rachunkowości w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Krakowie

- 1958–1959 – adiunkt przy Katedrze Rachunkowości na Wydziale Handlu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie
- 1961–1967 – adiunkt w Katedrze Rachunkowości na Wydziale Produkcji i Obrotu Towarowego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie
- 1967–1973 – starszy wykładowca w Katedrze Rachunkowości na Wydziale Ekonomiki Obrotu Towarowego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie
- 1973–1978 – docent kontraktowy w Zakładzie Rachunkowości Przedsiębiorstw na Wydziale Ekonomiki Obrotu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie
- 1978–1991 – praca na stanowisku docenta
- 1991–1993 – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Analizy i Kontroli Gospodarczej Instytutu Rachunkowości Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 30.09.1993 – oficjalne zakończenie stażu pracy w Akademii Ekonomicznej i przejście na emeryturę
- 1993–2000 – kontynuacja pracy nauczyciela akademickiego na stanowisku profesora Akademii Ekonomicznej w Krakowie w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/3 etatu)
- 1993–2013 – aktywność twórcza, kierownicza i dydaktyczna (kierowanie Katedrą Rachunkowości w Wyższej Szkole Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach, prowadzenie wykładów i seminariów) i w innych uczelniach (poza Uniwersytetem Ekonomicznym) w Krakowie

Zainteresowania badawcze Krystyny Rajzer oscylowały wokół takich zagadnień, jak rachunek kosztów i jego analiza, organizacja i kontrola systemu rachunkowości, pomiar ilościowy kategorii wyników, metody i techniki przetwarzania danych i informacji rachunkowych, organizacja ksiąg rachunkowych w przedsiębiorstwie, kontrola i rewizja sprawozdań finansowych, stosowanie logiki matematycznej i informatyki w budowaniu systemów rachunkowości, badanie systemu rachunkowości jako harmonijnej całości.

Na temat swojej działalności zawodowej Profesor Rajzer napisała w 1991 r.: „Od początku zatrudnienia wiązałam pracę na Uczelni z praktyką gospodarczą; pracując jako rzeczoznawca rachunkowości w Biurze Organizacji Rachunkowości w Krakowie (1950–1952), a od 1960 r. powiązania te realizuję poprzez badanie bilansów przedsiębiorstw przemysłowych w charakterze dyplomowanego biegłego księgowego. Zarówno przynależność organizacyjna, jak też powiązania z praktyką gospodarczą miały wpływ na moją działalność naukowo-badawczą oraz dydaktyczno-wychowawczą. W okresie 1950–1973 zajmowałam się zależnością kosztów od wielkości produkcji, szczegółowymi problemami rachunku kosztów oraz nauczaniem rachunkowości w szkolnictwie wyższym. Drugi okres pracy (1974–1985) poświęciłam na zagadnienia organizacji i techniki przetwarzania danych na informacje, projektowania systemów informacyjnych i informatycznych (częstkowych i całościowych) oraz funkcjonowania systemu informacyjnego rachunkowości w aspekcie zasady gospodarności. Trzeci okres po 1985 r. był związany z pogłębianiem zagadnień kontroli i analizy ekonomicznej,

opartych na informacjach pochodzących z różnych działów rachunkowości oraz opracowywanych różnymi technikami. Konsekwentnie też, zgodnie z zainteresowaniami, prowadziłam zajęcia dydaktyczne z różnych przedmiotów w zakresie rachunkowości zarządczej i finansowej, organizacji przetwarzania danych, kontroli i rewizji sprawozdań finansowych”.

Twórczość Krystyny Rajzer cechowało podejście logiczne i realistyczne, nakierowane na zastosowanie proponowanych rozwiązań w praktyce. Interesowały ją zarówno budowa, organizacja i technika funkcjonowania systemów rachunkowości w jednostkach gospodarczych, jak i optymalizacja kosztów wytwarzania i kontrola jakości sprawozdawczości finansowej. Wśród publikacji Profesor Rajzer można odnaleźć serię skryptów i zbiorów zadań, przykładów i ćwiczeń w wielu wydaniach, służących do nauczania rachunkowości w uczelniach wyższych. Jej troską była dydaktyka, przekazywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności praktycznych opartych na logice matematycznej i statystycznej, które mogłyby zostać wykorzystane nie tylko w pracach dyplomowych i magisterskich, lecz przede wszystkim w pracy zawodowej absolwentów uczelni ekonomicznej.

Jako nauczyciel akademicki, a zarazem biegły rewident, rozumiała wartość rachunkowości jako harmonijnej nauki ekonomiczno-społecznej służącej racjonalnemu gospodarowaniu.

Dorobek twórczy Profesor Krystyny Rajzer obejmuje łącznie 84 pozycje (publikacje książkowe, skrypty i artykuły). Ponadto sporządziła cztery recenzje prac doktorskich oraz wiele recenzji wydawniczych.

Samodzielne pozycje książkowe

- 1958 – *Podstawy rachunkowości (tematy do ćwiczeń)*, WSE, Kraków
- 1973 – *Rachunkowość przedsiębiorstw handlowych*, WSE, Kraków
- 1977 – *Model rachunku nakładów przetwarzania danych*, „Zeszyty Naukowe AE w Krakowie”, seria specjalna: „Monografie”, 38
- 2000 – *Franciszkański Zakon Świeckich – podręcznik dla przełożonych, asystentów i franciszkanów świeckich*, Rada Narodowa FZŚ w Polsce, Kraków, Warszawa

Książki współautorskie, redagowane i współredagowane

- 1969 – *Teoretyczne podstawy rachunkowości*, PWN, Warszawa
- 1979 – *Podstawy organizacji przetwarzania danych w przedsiębiorstwie*, red. K. Rajzer, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków
- 1980 – *Podstawy organizacji przetwarzania danych w przedsiębiorstwie, przykłady ćwiczenia*, red. K. Rajzer, Akademia Ekonomiczna w Krakowie
- 1985–1988 – *Analiza działalności gospodarczej – zasady ogólne. Zastosowanie metod statystycznych w analizie i kontroli – skrypt dla kandydatów na dyplomowanych*

biegłych księgowych, COSZ SKwP, Warszawa, wydanie pierwsze 1985 r., wydanie drugie 1986 r., wydanie trzecie 1987 r., wydanie czwarte 1988 r.

2009 – *Świeccy Franciszkanie w Krakowie*, red. Z. Gogola, B. Fima, A. Mączka, ZFŚ, Kraków 2009.

Najważniejsze artykuły naukowe i referaty konferencyjne

- 1959 – *E. Gutenberg – czołowy przedstawiciel mikroekonomii zachodniemieckiej*, „Biuletyn Informacyjny”, 7, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa
- 1963 – *Problemy zastosowania rachunku regresji do analizy kosztów przedsiębiorstw przemysłowych*, „Ekonomika i Organizacja Pracy”, 7
- 1964 – *Przeciwko wąskiej specjalizacji*, „Rachunkowość”, 2
- 1965 – *Problemy zastosowania rachunku regresji do analizy kosztów przedsiębiorstw handlowych*, „Handel Wewnętrzny”, 1
- 1967 – *Udział załogi w zysku eksperymentujących przedsiębiorstw przemysłu maszynowego*, „Finanse”, 2
- 1969 – *Koszty jako funkcja wielkości produkcji*, „Biuletyn Informacyjny”, 5, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
- 1971 – *Podstawy rachunkowości. Zbiór ćwiczeń* (współautorstwo: E. Burzym, I. Serwan), PWN, Warszawa
- 1971 – *Problematyka kosztów prowadzenia rachunkowości w przedsiębiorstwach przemysłowych*, „Zeszyty Naukowe WSE w Krakowie”, 41
- 1976 – *Nauczanie rachunkowości w okresie pięćdziesięciolecia Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie 1925–1974*, „Zeszyty Naukowe AE w Krakowie”, 89
- 1979 – *Rachunek ekonomiczny w procesach przetwarzania danych*, SKwP O/Kraków, TNOiK O/Kraków
- 1979 – *Metodologia projektowania wielodziedzinowych systemów informatycznych*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu”, 151
- 1981 – *Programy nauczania rachunkowości w Krakowskiej Akademii Ekonomicznej w okresie 1925–1979*, [w:] *Rachunkowość jako system i dyscyplina naukowa. Stan i perspektywy rozwoju*, Szkoła Główna Planowania i Statystyki, Warszawa
- 1983 – *Nakłady na przetwarzanie danych w rachunku kosztów i wyników przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe AE w Krakowie”, 179
- 1983 – *Ewolucja nauczania rachunkowości w Krakowskiej Akademii Ekonomicznej (1925–1980)*, „Rachunkowość”, 6
- 1984 – *Nowy plan nauczania rachunkowości*, „Rachunkowość”, 6
- 1985 – *Rachunkowość a ewidencja operatywna*, „Rachunkowość”, 9
- 1987 – *Aktualny stan i drogi polepszenia organizacji rachunkowości w Polsce*, „Zeszyty Naukowe AE w Krakowie”, 225
- 1989 – *Analiza ekonomiczna a kontrola ekonomiczna*, „Zeszyty Naukowe AE w Krakowie”, 305

- 1989 – *Badanie jakości produktów rynkowych na podstawie kalkulacyjnego rachunku kosztów w przedsiębiorstwach przemysłowych*, PTE, Komisja Ekonomiki Jakości, z. 5, Warszawa
- 1992 – *Leksykon rachunkowości* (32 hasła/180), SkwP, Warszawa
- 1993 – *Wycena i Business Plan przedsiębiorstwa Radio RMF FM*, opracowanie zbiorowe na zlecenie Krakowskiej Fundacji Komunikacji Społecznej, Kraków
- 1998 – *Analiza publikacji profesora Tomasza Lulka z 1948 roku w świetle ustawy o rachunkowości z 1994 r.*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie”, 516
- 2002 – *Treść artykułów prof. Tomasza Lulka z lat 1948–1949 w świetle ustaw o rachunkowości z 1994 i 2000 r.*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Prawo, zarządzanie i marketing*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków
- 2003 – *Porównanie terminologii znowelizowanej ustawy o rachunkowości i międzynarodowych standardów rachunkowości*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Prawo, zarządzanie i marketing*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków
- 2003 – *Znajomość sprawozdawczości i rewizji finansowej wśród studentów – przyszłych menedżerów (refleksje własne)*, [w:] B. Micherda (red.), *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w procesie podnoszenia kwalifikacji kadry menedżerskiej*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie i DTP Chorzów, Kraków
- 2004 – *Uregulowania międzynarodowe w polskim prawie bilansowym*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Prawo, zarządzanie i marketing*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków
- 2005 – *Przepisy prawa bilansowego a jakość rachunkowości w polskich jednostkach gospodarczych*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Prawo, zarządzanie i marketing*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków 2005/2006
- 2008 – *Ewolucja norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta w Polsce (1991–2006)*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Prawo, zarządzanie i marketing*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków
- 2009 – *Życiowa i naukowa sylwetka profesora Bronisława Micherdy*, [w:] H. Soćzówka, K. Grabiński (red.), *40 lat minęło...*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział w Krakowie, Kraków
- 2010 – *Rachunkowość w dziele Luki Paciolego, Summa: Tractatus XI de Computis et Scripturis*, [w:] J. Białkiewicz (red.), *Polityka międzynarodowa, prawo, zarządzanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, Kraków

Zrealizowane projekty badawcze

- 1976 – projektowanie informatycznego systemu na potrzeby Akademii Ekonomicznej w Krakowie: *Komputerowy System Ewidencji Kadr, Ocen i Płac SEKOP* (kie-

- rownictwo, koordynacja projektu oraz współdział w pracy zespołowej pracowników Zakładu Organizacji Przetwarzania Danych Akademii Ekonomicznej w Krakowie; projekt ten został wdrożony w Dziale Spraw Pracowniczych Uczelni i funkcjonował ponad 10 lat)
- 1979 – koncepcja, kierownictwo i uczestnictwo w projekcie badawczym *System informacyjny dla celów zarządzania kombinatem Huta im. Lenina w Krakowie*,
- 1987–1989 – uczestnictwo w trzyetapowym projekcie badawczym *Resortowy Program Badań Podstawowych III/41 System Stymulacji i Ochrony Jakości Produktów Rynkowych* – zrealizowany temat: *02-02 Kontrola Ekonomiczna w Zakresie Jakości Produktów Rynkowych*
- 1993 – uczestnictwo w projekcie *Wycena i Business Plan Przedsiębiorstwa Radio RMF FM* na zlecenie Krakowskiej Fundacji Komunikacji Społecznej

Sprawowane funkcje w Uczelni

- 1962–1965 – opiekun Koła Naukowego Rachunkowości
- 1968–1972 – pełnomocnik rektora ds. praktyk robotniczych
- 1969–1976 – przewodniczący Komisji Rewizyjnej Rady Zakładowej ZNP
- 1972–1974 – kierownik Podyplomowego Studium Analizy i Planowania Handlu
- 1974–1985 – kierownik Zakładu Organizacji Przetwarzania Danych w Instytucie Metod Rachunku Ekonomicznego na Wydziale Ekonomiki Obrotu Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 1975–1978 – członek Senackiej Komisji Budżetowej
- 1978–1984 – prodziekan Wydziału Ekonomiki Obrotu w Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 1981–1985 – prezes Stowarzyszenia Absolwentów Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 1986–1988 – przewodnicząca Rady Naukowej Podyplomowego Studium Ekonomiczno-Pedagogicznego Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 1987–1988 – kierownik Podyplomowego Studium Rachunkowości Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- 2000–2010 – kierownik Katedry Rachunkowości Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach

Uczestnictwo i funkcje w organizacjach i stowarzyszeniach

- Od 1949 r. – członek Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Oddział Kraków
- Od 1992 r. – członek Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, Oddział w Krakowie
- 1958–1961 – sekretarz Zarządu Stowarzyszenia Księgowych w Polsce
- 1961–1970 – sekretarz Zarządu Wojewódzkiego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce w Krakowie

- 1962–1979 – członek Społecznej Komisji ds. Biegłych Księgowych
1965–1992 – egzaminator w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Dyplomowanych Biegłych Księgowych
1972–1974 – sekretarz Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Oddział w Krakowie
1979–1992 – członek Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce
1982–1992 – członek Komisji Szkoleniowej w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce, Oddział Kraków
1987–2016 – Franciszkański Zakon Świeckich (FZŚ) w Polsce
1989–1994 – przełożony FZŚ (szczebel lokalny)
1989–2000 – zastępca przełożonego i skarbnik FZŚ (szczebel narodowy)
1994–1998 – przełożony FZŚ (szczebel narodowy)
1995–1997 – przełożony FZŚ (szczebel regionalny)
2000–2002 – przełożony FZŚ (szczebel lokalny)

Nagrody i odznaczenia

- 1972 – Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki
1973 – Srebrny Krzyż Zasługi
1975 – Złoty Krzyż Zasługi
1978 – Medal Komisji Edukacji Narodowej
1984 – Medal 40-lecia PRL
1984 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
2007 – Złota Odznaka „Zasłużony w rozwoju Stowarzyszenia Księgowych w Polsce” wraz z certyfikatem wpisu do Księgi Zasłużonych dla Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Oddział Okręgowy w Krakowie (tytuł wpisu: Aktywny działacz Stowarzyszenia Księgowych w Polsce przez okres 26 lat)

Poza wymienionymi najważniejszymi nagrodami i odznaczeniami Krystyna Rajzer jako pracownik naukowo-dydaktyczny na stanowiskach asystenta, adiunkta i docenta w latach 1954–1977 otrzymała wiele nagród rektorskich za wzorową pracę dydaktyczną i organizacyjną. Były to niemal corocznie przyznawane nagrody rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej i Akademii Ekonomicznej w Krakowie za pracę w Senackiej Komisji Finansowej, usprawnienie pracy Kwestury, wybitny wkład w organizację sesji głównych księgowych, szczególnie aktywny udział w pracach dydaktycznych i organizacyjnych Katedry, wieloletnią organizację studenckich praktyk robotniczych i ofiarą opiekę nad młodzieżą, wybitny wkład pracy na odcinku dydaktyczno-wychowawczym itp. Ponadto należy wspomnieć, że Profesor Rajzer w duchu służby innym podejmowała samodzielnie wiele inicjatyw społecznych. Jednym ze szlachetnych przykładów jest założenie na uczelni koła samopomocy w kształceniu, w którym pracowała kilka lat jako studentka i pracownik.

Warto podkreślić, że aktywność zawodowa i społeczna Profesor Rajzer przypadała na okres drugiego półwiecza XX wieku oraz pierwszą dekadę XXI wieku, które w Polsce charakteryzowały się najpierw trudnym czasem powojennej odbudowy kraju, potem socjalistyczną gospodarką niedoboru i marnotrawstwa, a w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku transformacją gospodarczo-ustrojową i stopniowym przejściem do gospodarki wolnorynkowej. Wraz z kontekstem historyczno-gospodarczym zmieniał się system rachunkowości, poszerzał jego zakres przedmiotowy i wymogi teorii oraz praktyki w tej dziedzinie. Wydarzenia historyczne, system państwowy, a także poziom rozwoju cywilizacyjnego Polski nie ułatwiały jej obywatelom karier zawodowych i naukowych. Mimo to długoletnią pracą, okupioną nadzwyczajnym i cierpliwym wysiłkiem takich osób jak Profesor Krystyna Rajzer udało się zbudować wolną ojczyznę będącą na ścieżce dobrego rozwoju.

Sylwetka życiowa Profesor Krystyny Rajzer

Profesor Rajzer była osobą niezamężną. Najbliższą jej rodzinę stanowili rodzice oraz siostra Stanisława, z którymi łączyła ją silna więź. Od urodzin aż do śmierci mieszkała w Krakowie w ukochanej dzielnicy Zwierzyniec. Prowadziła czynne życie intelektualne, duchowe i fizyczne.

W długim i pracowitym życiu Profesor Rajzer łączyła pracę naukowo-badawczą, dydaktyczną i wychowawczą z praktyką zawodową jako dyplomowany i biegły księgowy, a także z bezinteresowną pracą społeczną i charytatywną.

Na niwie naukowej w Uczelni i społecznej w SKwP ściśle współpracowała z Profesorem Kazimierzem Sową (kierownikiem Katedry Rachunkowości oraz kierownikiem Zakładu Organizacji i Techniki Rachunkowości), który był znanym i cenionym specjalistą w dziedzinie organizacji i nowoczesnych technik rachunkowości oraz efektywności przetwarzania danych gospodarczych. Jest on uznany za prekursora zastosowania technik informatycznych do obsługi systemów rachunkowości przedsiębiorstw. Jeśli chodzi o działalność społeczną, to wspomniana współpraca przebiegała w Oddziale Wojewódzkim SKwP w Krakowie, którego prezesem Profesor Sowa był przez cztery kadencje (1958–1971).

Zwieńczeniem połączenia wiedzy teoretycznej z praktyką było także uzyskanie przez Krystynę Rajzer kwalifikacji i uprawnień biegłego rewidenta. Kompetencje w tym zakresie wykorzystywała w praktyce gospodarczej, podejmując się samodzielnego badania księgowości i sprawozdawczości wielu przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.

Najmniej znaną, jednak godną naszkicowania, kartą w biografii Krystyny Rajzer była jej formacja i sylwetka duchowa. Z natury rzeczy ta sfera życia pozostaje ukryta, można jedynie mówić o jej zewnętrznych przejawach i emanacji osobowości na otoczenie. W kontaktach międzyludzkich Profesor Rajzer była ze wszech miar osobą społeczną, zgodną, poszukującą najlepszych dróg wyjścia i kompromisu w danej sytuacji.

Przez 30 lat, od 1986 r. aż do śmierci w 2016 r. należała do wspólnoty Franciszkańskiego Zakonu Świeckich (FZŚ) w Polsce, który historycznie jest Trzecim Zakonem Franciszkańskim. Członkowie tego stowarzyszenia żyją w świecie i funkcjonują w duchu instytutu zakonnego. Współczesny charakter FZŚ został ukształtowany po Soborze *Vaticanicum II*. Obecnie posiada ono status stowarzyszenia kościelnego o międzynarodowym, powszechnym charakterze, mającym własne struktury międzynarodowe i krajowe. Działalnością FZŚ na poziomie ogólnopolskim kieruje Rada Narodowa podlegająca Radzie Międzynarodowej z siedzibą w Rzymie.

Krystyna Rajzer (*vel* siostra Kinga) była zaangażowana w tworzenie fundamentów pod nowe struktury stowarzyszenia oraz pełniła w różnych okresach funkcje przełożonej na wszystkich szczeblach krajowych FZŚ, co syntetycznie ukazano powyżej w części niniejszego opracowania, dotyczącej uczestnictwa i funkcji w organizacjach i stowarzyszeniach.

Godny przytoczenia jest cytat z rekomendacji do funkcji i stanowisk w strukturach FZŚ: „Krystyna Emilia Rajzer jest osobą mądrą, roztropną, mającą zdolności organizacyjne, umiejętność nawiązywania kontaktów i rzeczowego wyjaśniania spraw. Cechuje ją zdrowa pobożność, skromność i prostota w zachowaniu, jak też w wyglądzie zewnętrznym”.

Słowa cytatu wiernie przybliżają nam sylwetkę Krystyny Rajzer jako człowieka.

Warty podkreślenia jest fenomen długoletniej sprawności intelektualnej i fizycznej Profesor Rajzer. *De facto* okres jej zatrudnienia w szkołach wyższych trwał nieprzerwanie przez 66 lat (1947–2013). Były to: Akademia Handlowa w Krakowie, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Krakowie, Akademia Ekonomiczna w Krakowie oraz uczelnie prywatne: Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Wyższa Szkoła Handlowa w Krakowie i Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie. Długie lata życia Krystyny Rajzer niemal do końca były wypełnione pracą zawodową i służbą we Franciszkańskim Zakonie Świeckich.

Znana była też z zamiłowania do sportu i aktywności fizycznej, w szczególności do pływania i pieszych wycieczek. W środowisku akademickim powszechnie znane były anegdoty o Jej wypadach w góry czy o intensywnych spacerach w przerwach między zajęciami dydaktycznymi.

Profesor Krystyna Rajzer przepracowała w obecnym Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie 50 lat (1950–2000). Przemiany strukturalne Uczelni w kolejnych latach wiązały się z koniecznością szybkiego i radykalnego reformowania procesu dydaktycznego w wymiarze ilościowym i jakościowym. Przyjęto, że zmiany w nauczaniu rachunkowości będą dokonywane z uwzględnieniem:

- opracowania i wprowadzania nowych przedmiotów z dziedziny rachunkowości w związku ze znacznym poszerzeniem jej zakresu przedmiotowego,
- programów nauczania obowiązujących w liczących się zachodnich uczelniach wyższych,
- dostosowania zmian do zapotrzebowania na rzetelną wiedzę praktyczną,

- zwiększenia zakresu swobodnego wyboru przez studentów tematycznych wykładów, zgodnych ze studiowaną specjalnością i zainteresowaniami.

Powyższe czynniki wymagały od wykładowców permanentnego poszerzania i pogłębiania wiedzy, a także dużego wkładu organizacyjnego ze strony kolegialnych gremiów Uczelni. Profesor Rajzer przez wiele lat była zaangażowana w procesy przemian nie tylko jako nauczyciel akademicki i twórca kolejnych programów nauczania różnych przedmiotów, ale też jako kierownik Zakładu Organizacji Przetwarzania Danych i produktów Wydziału Ekonomiki Obrotu wówczas Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Ponadto, już w wieku emerytalnym w latach 2000–2013, przepracowała kilkanaście lat w uczelniach prywatnych, obejmując kierownictwo Katedry Rachunkowości w Wyższej Szkole Handlowej w Kielcach, prowadząc wykłady, a przede wszystkim seminaria dyplomowe i magisterskie. Jednocześnie nie zaprzestała publikowania swoich przemyśleń o rachunkowości. Znaczące było jej holistyczne podejście do rachunkowości jako dyscypliny naukowej oraz jako całościowego, złożonego systemu pomiaru, zapisu i sprawozdawczości, służącego przedsiębiorstwom.

Profesor Krystyna Emilia Rajzer poświęciła nauce, a w szczególności nauczaniu i praktyce rachunkowości, 66 lat życia, koncentrując się na działalności dydaktyczno-wychowawczej.

Trzeba zaznaczyć, że w okresie aktywności zawodowej Profesor Rajzer, pracując w czterech uczelniach, wypromowała setki dyplomantów i magistrów oraz dwóch doktorów. Łatwo sobie wyobrazić, z jak wielką rzeszą studentów i podwładnych miała bezpośredni kontakt jako kierownik, wykładowca i promotor. Jest wspomинana osoba ciepła, życzliwa, dyskretnie wskazująca na błędy i braki dyplomantów oraz współpracowników.

Jej dokonania na niwie nauki i nauczania, a także w sferze wartości pozamaterialnych, zasługują nie tylko na kronikarskie przypomnienie. Profesor Rajzer pozostanie bowiem w naszej pamięci jako człowiek nauki, zasłużony dydaktyk, promotor, wychowawca wielu pokoleń młodzieży, osoba niezwykle skromności, pokory i chęci służenia innym. Dzieliła się nie tylko swoją wiedzą i doświadczeniem, lecz także innymi wartościami, niosąc pomoc duchową i materialną bliźnim. Zostanie zapamiętana nade wszystko jako osoba szlachetna, bezkonfliktowa i bezinteresowna o bogatej osobowości.

Literatura

- akta osobowe prof. dr hab. Krystyny Rajzer*, nr 2951/00, K-18, Dział Spraw Pracowniczych, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków.
- Filar T. (2010), *Z biegiem lat, z biegiem dni... Stowarzyszenia Absolwentów w dziejach Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w latach 1925–2010*, Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków.
- Pikoń K. (red.) (2005), *Złota księga 80-lecia Akademii Ekonomicznej w Krakowie 1925–2005*, Helion, Gliwice.
- Prywatne archiwum Krystyny Rajzer (maszynopisy i odręczne noty).
- Sojak S. (red.) (2011), *Historia katedr rachunkowości w uczelniach polskich*, SKWP, Warszawa.